

Sakelako telefonoak eguneroko bizitzara iritsi direnetik, lagungarri diren tresnak gailu horietara egokitzea da erronka. Sarean dauden milioia aplikazioen artean, euskarak ere badu tokitxo. Horietarik asko euskara ikasteko gutizia elektronikoak dira.

Euskara lantzeak baditu aplikazioak

Garbine Ubeda

Azalpen handirik ez du behar izaten *app* hitzak. Ez, bederen, sakelako telefonoak eguneroko bizimoduaren ardatzera iritsi zirenetik eta goizeko nagiak ateratzea bezain sailhetsezin bilakatzen hasi zirenetik. Definizio zehatza alde batera utzita, adimendunak omen diren telefonoetan edo *smartphone*-etan instalatzeko aplikazio informatikoari esaten zaio *app* (*application* ingeles hitzaren laburdura da). Norberaren gailuari balioa eransten diote, beraz.

Milioika *app* dago sarean eskuragarri, gehienak, esan gabe doa, hizkuntza hegemonikoren batean eginak. Batzuk ordainduzkoak dira, beste asko eta asko, berriz, doan deskarga daitezkeenak. Funtzio jakin baterako beharrak modu intuitiboan asetzea promes egiten du horietariko bakoitzak, eta eguneroko arlo guztietara heldu dira dagoeneko: harremanak, salerosketa, kontsulta, ikasketa, denbora-pasa, zaintza pertsonalizatua...

Euskarak ere badu, izan, tokitxo. Azken lauzpabost urteetan jende askotxoren ahalegina izan du bere alde, eta, milioika aplikazio horiek osatzen duten itsaso zabalean huskeria eman badezake ere, handitxo du kopurua, bere txikian: hirurehun baino gehiago dira bi plataforma nagusietan dauden *app*-ak; ehundik gora, IOS sistema operatiborako sortuak, eta horiek halako ia hiru, Android darabilten telefonoetan baliatzen ahal direnak. Aplikaziook hartzen dituzten arloei erreparaturaz gero ere, luze-zabala da zerrenda, *euskalapps.net* webgu-

neak ageri duenez. Sare soziale-tan daude beharbada mugatuen, harremanetarako eta kontaktuetarako baliatzen diren aplikazioetan. Gainontzean, turismo, ekonomia edo sukaldaritzatik hasi eta osasuneraino, ia abaniko osoa dago euskaraz, nahiz eta arlo batzuetatik besteetara alde handia izan.

Jolasa, lehentasun

Euskarazko *app*-en artean ugarietak, eta beraz gehien estimatuak, aisialdira lerratzen direnak dira, tartean turismora begira egindakoak edota Euskal Herriko bazter-txokoak hobeto ezagutze-ko asmatutakoak.

Zerrendan hurrengo, etxeko txikientzako proposamenak daude, haurren nahiz hezitzaileen eskuetara heltzeko helburuz disei-

Ikasleek deklinabide taulak ikasten dituzte, baina hitz jakin batzuekin arazoak sortzen zaizkie»

Sonia Anton

IKA euskaltegi-tako IKT arduraduna

«App'-ak egiteak edukia eguneratzea eskatzen du, eta sistema eragileak eta gailuak sarri aldatzen dira»

Itziar Cortes

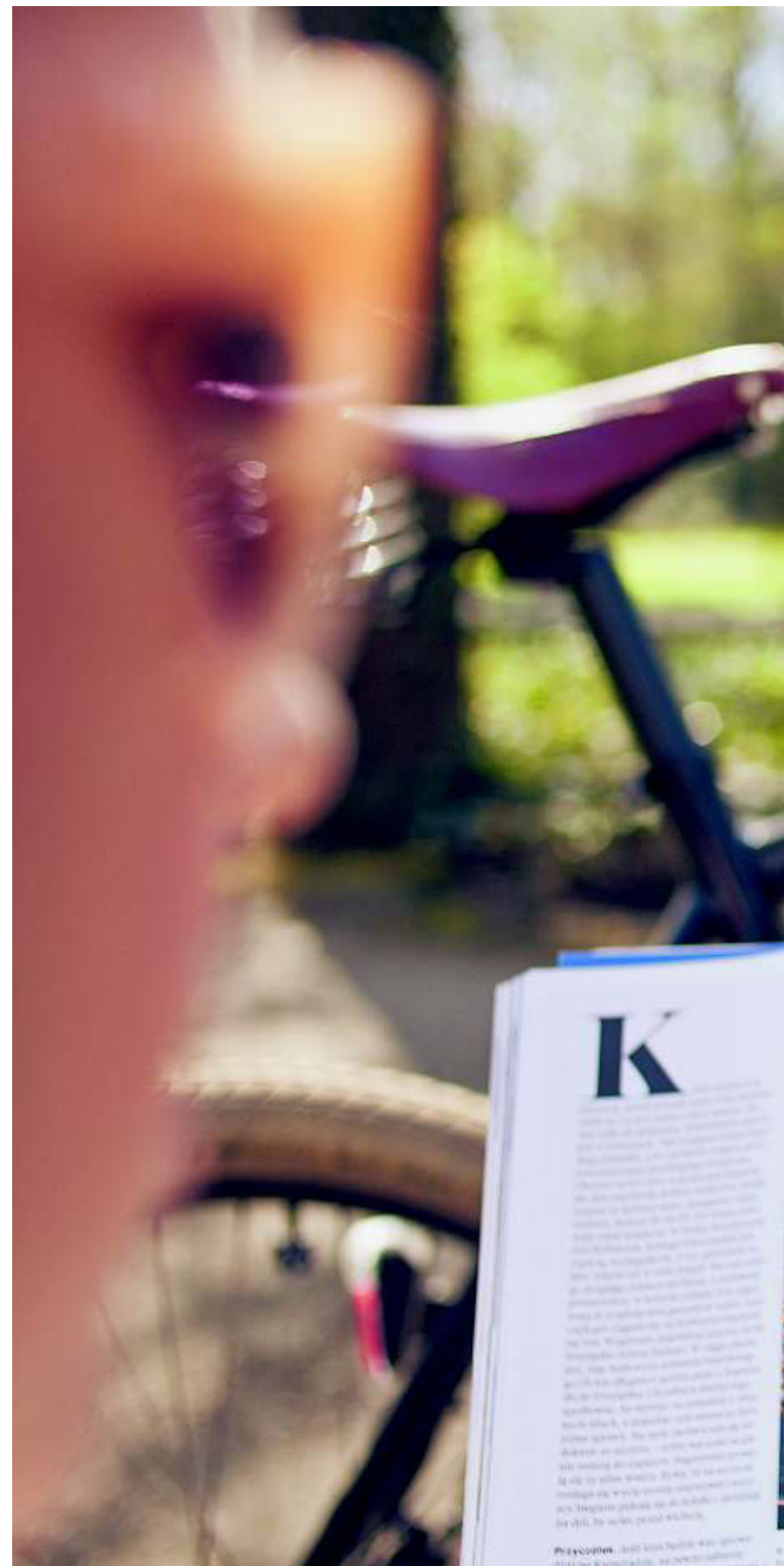
Elhuyarrek itzulpengintza teknologien arduraduna

natutako aplikazioak, izan ipuin interaktibo edo bestelako denbora-pasa. Maila horrexetan daude, kopuruz, euskara ikasteko baliabide linguistikoak eskaintzen dituzten aplikazioak ere. Ia denek, baita gai sozialik serioenak jorratzen dituztenek ere, jolasari ematen diote garrantzia, alegia, mamia ludikoki irakasteari; eta joko

klasikoetara jotzen dute sarri. Esate baterako, galdera-erantzun bidezkoetara edo irudien arteko konparazioetara.

IKA euskaltegiek dagoeneko sei *app* egin dituzte, eta haien ikasleek ez ezik, normahik ditu eskuragarri eta urririk, Google Play, Apple Store eta gainerako plataforma nagusietan. Azken aplikazioak hizkuntzaren ikasketari estuki lotuak izanagatik ere, helburu orokorrago batek eraman zituen bide horretara, IKAko IKT arduradun Sonia Antonek azaldu duenez: «Lehen aplikazioa Arabari eskaini genion, badirudiela-ko Araba euskaratik kanpo gelditzen dela beti». Bigarrenari *Zaharrak Berri* izena ipini zioten, eta, haien aspaldiko liburu bat oinarri hartuta, euskal esamoldeak eta esaerak lantzeko ariketak bildu zituzten.

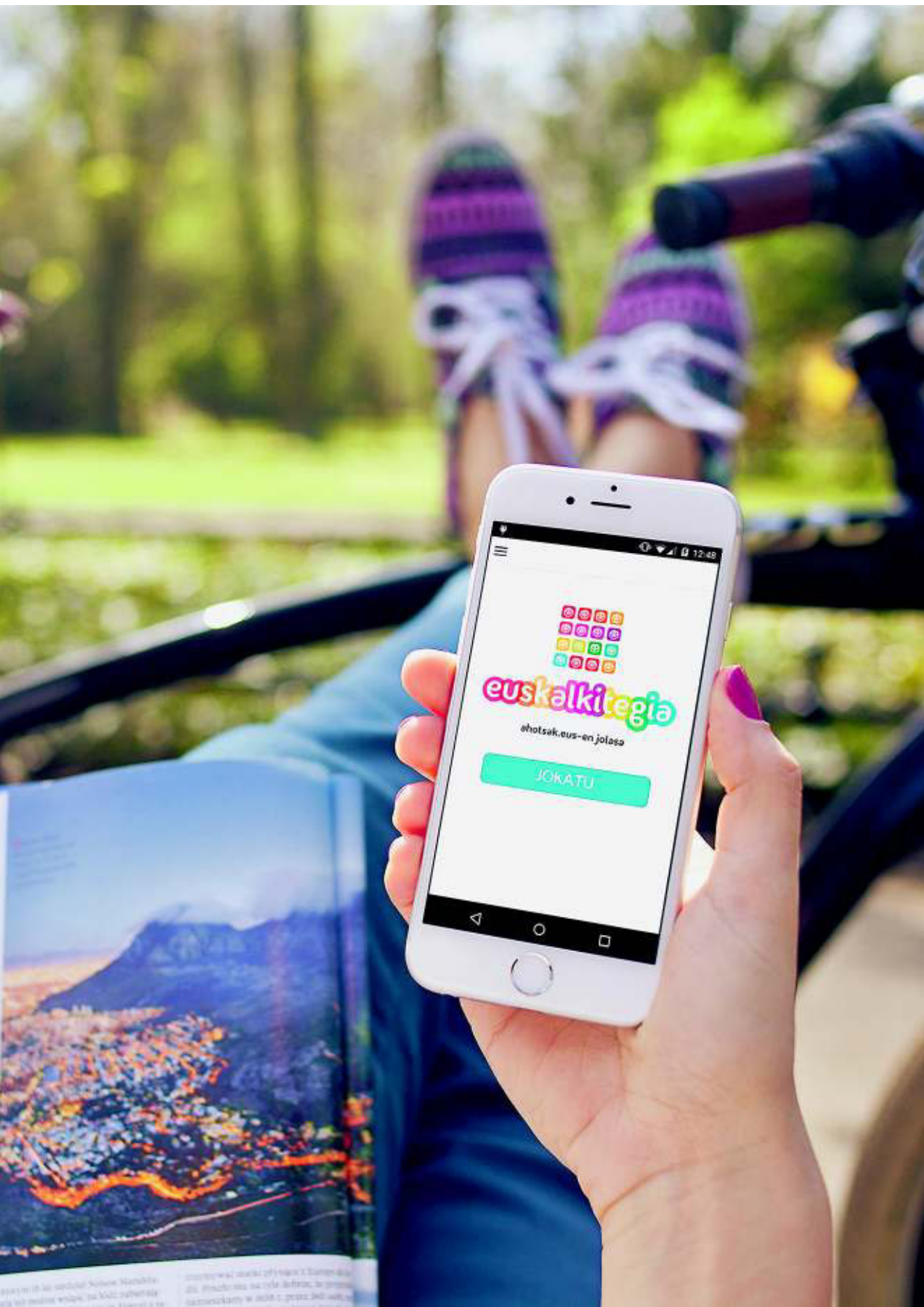
Asko Dakit heldu zen gero, eta iaz beste bi, *Zalantzak* eta *Zenbakiak*. Azken hori zenbaki bihurtzaile moduko bat da. Zenbaki bat jarri, eta aplikazioak zenbaki hori bera idatziz ematen du ordainetan. Matematika eragiketak eta zenbaki erromatarrak lantzeko aukera gehitu zioten gero. Berriki plazaratu duten aplikazioak, berriz, deklinabideari heltzen dio bete-betea, eta, antzeko aplikazioen aldean, badu bereizgarririk: zeinahi hitz eman, eta euskaraz dauden kasu guztietan deklinatuta itzultzen du bat-batean. Izan ere, Sonia Antonek dioen legez, «ikasleek deklinabide taulak ikasten dituzte, baina hitz jakin batzuekin arazoak sortzen zaizkie, zenbaitetan ez delako erraza plurala edo mugagabea behar bezala asma-

tzea. Eta siglak deklinatzeak ere lanak ematen ditu».

IKA euskaltegi-tako arduradunek helburua garbi izan dute, sakelako telefonoetarako aplikazioen munduan murgildu zirenetik: «Ikasleek dituzten beharrei begira sortzen ditugu. Ikasturte barruan haiengandik jasotzen ditugun beharrak batu, didaktika taldekoe-kin aztertu, eta konponbidea aurkitzen lagunduko digun tresnaren bila jotzen dugu aholkulari teknologikoengana. Liburuetan ditugun ariketak modernizatze-ko eta urrunago heltzeko bidea ere bada».

Zenbaitetan, intuitiboagoa da hautua, batik bat gazte jendearekin lanean aritzen diren elkarteen kasuan. Gipuzkoako Urtxintxa Eskolak, adibidez, bi *app* ditu. Batetik lehenik beren webgune eta katalogoetan bilduta dituzten euskal jolasak dakartza sakelako telefonoetara. Bigarrena sukalde-ko errezetekin jolasean aritzeko aplikazioa da. Urtxintxa eskolako kudeatzaileak, Atzio Orexak, «aplikazioena, eskuragarriago egoteko modu on bat» dela uste du, «gazteen moldeetara hurbiltzeko eta hobeto kokatzeko tres-

na». Gainera, marka indartzeko laguntza ere badirela pentsatzen du.

Gehien estimatuak, hiztegiak
Hizkuntza lantzeko baliabide elektronikoetan, ezin aipatzeko utzi Elhuyar Taldea. Beren produktu izarra euskara-gaztelania, euskara-frantsesa eta euskara-ingelesa hiztegien kontsultarako aplikazioa da. Bi bertsio ditu: kontsultak sarean edo Internet bidez egiten dituen batetik, eta hiztegia bera gailu eramangarrian gorde eta kontsultak konek-

tatu gabe egitea ahalbidetzen duena, bestetik. Azken hori, atzerrian dauden euskaldunentzat bereziki pentsatua.

2014an plazaratu zirenetik gaur artean, 45.000 deskarga inguru izan dituzte Google Play plataformatik, eta beste 11.800, Apple Storetik. Bada beste daturik ere, itzulpengintza teknologien arduradun Itziar Cortesek azaldu duenez: «Webguneko hiztegian egiten diren kontsulta guztien %20 tabletetatik edo sakelako telefonoetatik datoz. Zifra handia da, hiztegiak oro har ordenagai-

luetatik kontsultatzen direla kontuan hartuta».

Mugak: espazioa eta karga

Baina dena ez da pagotxa aplikazioetan. Garatzaile informatikoari beste programazio mota batek eskatuko liokeena baino lan handiagorik eskainiko ez badio ere, edozer ez da sakelako telefonotara eramateko aproposa. Mugarik agerikoena, pantailaren edo ekranaren neurria da. Iametzako Axier Iturralde IKaren *Deklinabidea* landu zuen informatikariak azaldu du: «Mahai gaineko

EUSKARAZ ETA DOAN

Euskalapps.net webguneak ongi erakusten duenez, zabalak eta askotarikoak da sakelako telefonoetarako aplikazioen eskaintza. Horietarik askok euskara ikasten ari denari edo hizkuntza darabilenari bidea erraztea dute helburu, baina badira bestelako perlak ere. Hona hemen batzuk:

Euskara praktikoa. AEKren aplikazioa da. Oinarrizko elkarriketetan moldatzeko hitzak nahiz esamoldeak biltzen ditu. Hiztegiarekin aritzeko jolasak ere baditu.

Gazte-Lonjak. Gazteentzako aplikazio dinamikoa da, lonjak kudeatzeko orduan izan ditzaketen kezkei erantzuteko.

Jakina!. Euskal Tribiala, Internet bidez jokatzekeo sortua.

Jolastoki. 6-8 urteko haurrentzako jolasak.

Mitologi Park. Mari eta euskal mitologiako gainerako pertsonaia nagusiak ardatz harturik, 3 eta 10 urte bitarteko haurrentzako joko hezitzaileak lantzen ditu.

Bizigiro • 31

ordenagailuetarako ari zarenean, toki zabalagoa duzu informazioa jartzeko eta atalak ordenatzeko, dena bistan jartzeko. Lehen begiratuan gauza gehiago sartzen zaizkizu webetan. App-etan, berriz, oso kontuan hartu beharrekoa da espazioa». Iturraldek esandakoaren ilustragarri, honako datu hau: *Deklinabidea* aplikazioa erabiltzeko, telefonoa etzanda jarri beharra dago, edukia horizontalean azal dadin, eta esaldiak behar bezala sar daitezzen. «Diseinua bestela baino gehiago zaindu beharra dago», jarraitu du iametzako informatikariak, «erabilerraza izan behar du, eta, era berean, leku txikian oso funtzionala izan. Horrek zaildu egiten du lana».

Aplikazioek duten zamaz ere kexu izan ohi dira erabiltzaileak, aplikazio askok, konexiorik gabe erabili nahi izaten direnak bereziki, memoria handia behar izaten dutelako, eta tokia egiten aritu behar izaten delako.

Itziar Cortesek besterik ere erantsiko lioke eragozpenen zerrendari: «App-ak egitea ez da torlojuak fabrikatzea. Aplikazioa mantentzeak lan handia ematen du, edukia sarri eguneratu behar izaten da, zuzenketak egin behar zaizkiolako, Euskaltzaindiak arauten bat aldatu duelako, edo dena delakoagatik, eta bertsio guztietan gainera. Bestalde, sistema eragileak ere etengabe aldatzen dira, baita gailuak berak ere. Lana ez da inoiz bukatzen».

Euskarazko aplikazioek izan dezaketen oztoporik handiena, ordea, finantzaketa da. Gailuen jabe egiteko dirutza ordaintzeak erabiltzaileei min handirik egiten ez badie ere, edukiak hutsaren truke hartu nahi izaten dituzte, eta, gainera, funtzio politikoa ere bete behar dutenez –desabantailan dagoen hizkuntza sustatzea, alegia–, produktuak ez dira amortizatzen, eta are gutxiago irabazi asmoz sortzen. Diru laguntzarik lotu gabe, pentsaezina izango ziratekeen eskuragarri dauden aplikazio gehienak. Horren ondorio dira, aplikazioen egileak kontuan hartuta, lurraldeka dauden aldeak. Lapurdin, Nafarroa Beherean edo Zuberoan kokatutako ekimenen artean Kanaldudek eta beste inor gutxi plazaratu du app-ik euskaraz. Eta beste horrenbeste esan liteke egoitza nagusia Nafarroan duten enpresez.

Oraindik asmatzeke, bestalde, gutizia elektronikoon irigarritasuna. Ahaleginak ahalegin, produktua ezagutaraztea izan ohi da zailena sortzaileentzat.